

Obsah

Předmluva	3
Zkratky použité v textu	5
Obsah	7

I.ČÁST

UTAJOVANÉ SKUTEČNOSTI

15

1. POJEM A CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY TAJEMSTVÍ – UTAJOVANÉ SKUTEČNOSTI, OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ	17
1. Úvod	17
2. Základní znaky tajemství	19
3. Utajované skutečnosti v platné právní úpravě České republiky	20
3.1. Charakteristické znaky utajovaných skutečností v platné právní úpravě	20
3.2. Zájmy chráněné institutem utajovaných skutečností	22
3.3. Újma a nevýhoda	25
3.4. Utajování jako specifický režim	25
3.5. Sankce	26
2. INSTITUTY OBDOBNÉ UTAJOVANÝM SKUTEČNOSTEM A PLATNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	28
1. Instituty podobné utajovaným skutečnostem	28
2. Institut utajovaných skutečností a jeho právní úprava v českém právním řádu	37
3. OBLASTI UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ, STUPNĚ UTAJENÍ A POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	42
1. Oblasti utajovaných skutečností	42
1.1. Armáda a obranyschopnost České republiky	42
1.2. Zpravodajské služby a Policie České republiky	42

1.3.	Veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR	43
1.4.	Ekonomika České republiky	43
1.5.	Ochrana utajovaných skutečností	43
1.6.	Politika České republiky	43
1.7.	Informace, věda a technika, nebezpečná zařízení a látky	43
2.	Stupně utajení	45
3.	Povinnosti (úkoly) při ochraně utajovaných skutečností	47
3.1.	Národní bezpečnostní úřad	47
3.2.	Orgány státu	48
3.3.	Statutární orgán	49
3.4.	Bezpečnostní ředitel	49
3.5.	Fyzické osoby určené k seznamování s utajovanými skutečnostmi	50
3.6.	Ostatní fyzické osoby	50
4.	VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	52
1.	Výkon státní správy na úseku utajovaných skutečností	52
1.1.	Zřízení a postavení Národního bezpečnostního úřadu	53
1.2.	Ředitel Národního bezpečnostního úřadu	54
1.3.	Organizační struktura Národního bezpečnostního úřadu	54
1.3.1.	Odbor personální bezpečnosti	54
1.3.2.	Odbor průmyslové bezpečnosti	55
1.3.3.	Odbor bezpečnosti informačních systémů	55
1.3.4.	Odbor technické a objektové bezpečnosti	56
1.3.5.	Odbor kryptologie a certifikace kryptografických prostředků	56
1.3.6.	Odbor právní a státního dozoru	56
1.3.7.	Oddělení Ústředních registrů utajovaných skutečností a administrativní bezpečnosti	57
2.	Státní dozor v oblasti ochrany utajovaných skutečností	57
5.	MEZINÁRODNÍ STYKY NA ÚSEKU UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	59
1.	Mezinárodní výměna utajovaných skutečností	59
1.1.	Úprava styku se zahraničím podle zákona	59
1.2.	Úprava styku se zahraničím podle VAB	62
2.	Mezinárodní úmluvy a předpisy související s problematikou utajovaných skutečností	63

II. ČÁST

BEZPEČNOSTNÍ PROVĚRKA 67

1.	FYZICKÉ OSOBY A UTAJOVANÉ SKUTEČNOSTI	69
1.	Obecně o bezpečnostní prověrce fyzických osob	69
2.	Příprava fyzické osoby na bezpečnostní prověrku	70
2.1.	Základní podmínky a způsobilost fyzické osoby pro získání osvědčení	70
2.2.	Dokumentace související s bezpečnostní prověrku fyzické osoby	74
2.3.	Bezpečnostní dotazník fyzické osoby a jeho přílohy	76
3.	Průběh a provádění bezpečnostní prověrky	79
3.1.	Základní zásady provádění bezpečnostních prověrek. Stupně bezpečnostních prověrek.	79
3.2.	Orgány pověřené zajištěním a prováděním bezpečnostní prověrky a jejich spolupráce	80
3.3.	Zpravodajské prostředky a bezpečnostní pohovor	84
3.4.	Případy, kdy se provedení bezpečnostní prověrky nevyžaduje	85
4.	Osvědčení	88
4.1.	Osvědčení	88
4.2.	Důsledky vydání osvědčení fyzické osobě	89
4.3.	Zamítnutí žádosti o vydání osvědčení	90
4.4.	Platnost osvědčení a zánik jeho platnosti	91
4.5.	Určení osoby a zvláštní případy určení	92
4.6.	Zánik určení	95
4.7.	Seznamování s utajovanými skutečnostmi bez osvědčení na příslušný stupeň utajení	95
4.8.	Důsledky určení fyzické osoby	96
5.	Řízení	97
2.	ORGANIZACE, STÁTNÍ ORGÁNY A UTAJOVANÉ SKUTEČNOSTI	99
1.	Úvod	99
1.1.	Organizace a státní orgány – vymezení pojmů.	99
1.2.	Bezpečnostní prověrka organizace	101
2.	Příprava organizace na bezpečnostní prověrku	102
2.1.	Základní podmínky. Způsobilost organizace.	103
2.2.	Dokumentace dotýkající se bezp. prověrky organizace	106

2.3.	Bezpečnostní dotazník organizace a jeho přílohy	109
3.	Průběh bezpečnostní prověrky organizace a způsob jejího provádění	111
3.1.	Kdo bezpečnostní prověrku provádí	111
3.2.	Stupně bezpečnostních prověrek	112
3.3.	Způsob provádění bezpečnostní prověrky	113
4.	Vydání potvrzení (zamítnutí žádosti)	114
4.1.	Potvrzení	115
4.2.	Důsledky vydání potvrzení	115
4.3.	Platnost potvrzení, zánik platnosti a jeho důsledky	116
4.4.	Zamítnutí žádosti, důsledky zamítnutí žádosti	119

III.ČÁST

OCHRANA UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ

121

1.	SMYSL A VÝZNAM OCHRANY UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	123
1.	Význam bezpečnosti a bezpečnostního chování	123
2.	Smysl a význam ochrany utajovaných skutečností	124
2.1.	Stát a jeho orgány	125
2.2.	Organizace	125
2.3.	Určené fyzické osoby	127
2.4.	Ostatní fyzické osoby	127
2.	BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ORGANIZACE	129
1.	Úvod	129
1.1.	Objekt a subjekt zabezpečení (ochrany)	129
1.2.	Bezpečnostní expertíza	130
1.3.	Obecná bezpečnostní politika organizace	132
2.	Bezpečnostní politika organizace v procesu ochrany utajovaných skutečností	135
2.1.	Cíl organizace v oblasti ochrany utajovaných skutečností	136
2.2.	Specifikace utajovaných skutečností a jejich předpokládaný rozsah	137
2.3.	Místa výskytu utajovaných skutečností	137
2.4.	Hodnocení míry rizik	138
2.5.	Způsob použití prostředků ochrany	139

3.	Dílčí politiky bezpečnosti	141
3.1.	Politika personální bezpečnosti	141
3.1.1.	Význam personální práce	141
3.1.2.	Základní oblasti personální práce	142
3.1.3.	Zaměření politiky personální bezpečnosti	144
3.1.4.	Význam psychologie pro politiku personální bezpečnosti	145
3.1.5.	Vztah bezpečnostního managementu k ochraně utajovaných skutečností	146
3.1.6.	Organizační struktura bezpečnostního managementu	147
3.2.	Politika administrativní bezpečnosti	148
3.3.	Politika objektové bezpečnosti	149
3.3.1.	Základní otázky řešení objektové bezpečnosti	149
3.3.2.	Bezpečnostní cíle, principy a funkce objektové bezpečnosti	151
3.4.	Politika technické bezpečnosti	153
3.5.	Politika bezpečnosti informačních systémů	154
3.5.1.	Základní pojmy bezpečnosti informačního systému	155
3.5.2.	Charakteristika informačního systému a jeho jednotlivé články	157
3.5.3.	Základní východiska pro bezpečnostní politiku informačního systému	159
3.5.3.1.	Minimální bezpečnostní požadavky	159
3.5.3.2.	Systemově závislé bezpečnostní požadavky	160
3.5.3.3.	Bezpečnost v prostředí počítačových sítí	161
3.5.3.4.	Analýza rizik informačního systému	162
3.5.3.5.	Požadavky uživatele a požadavky bezpečnostní politiky nadřízeného orgánu	162
3.5.3.6.	Ostatní požadavky	163
3.6.	Politika kryptografické ochrany	169

3.	BEZPEČNOSTNÍ PROJEKT ORGANIZACE	172
1.	Základní pojmy	172
1.1.	Projekt	172
1.2.	Cíl	172
1.3.	Plán	173
1.4.	Zdroje projektu	174
1.5.	Manažer projektu	175
1.6.	Úkol	175
1.7.	Síťový graf	176
1.8.	Milníky	176
2.	Bezpečnostní projekt organizace	177
2.1.	Obsah bezpečnostního projektu organizace	177
2.2.	Struktura bezpečnostního projektu organizace	177
2.3.	Druh, rozsah a stupeň utajení utajovaných skutečností	180
2.4.	Pracoviště a místa výskytu utajovaných skutečností	180
2.5.	Možná rizika ohrožení utajovaných skutečností	180
2.6.	Způsoby použití prostředků ochrany a stanovení odpovědnosti za jejich uplatnění	181
2.7.	Stanovení odpovědnosti konkrétních osob	182
2.8.	Organizační doporučení	183
2.9.	Organizace realizace projektu	184
2.10.	Trvalé organizační změny	186
2.11.	Kontrolní opatření	186
2.12.	Časový harmonogram realizace	187
2.13.	Finanční a materiální náklady	189
2.14.	Jmenný seznam fyzických osob	190
3.	Dílčí projekty v rámci Bezpečnostního projektu	190
3.1.	Projekt personální bezpečnosti	191
3.2.	Projekt administrativní bezpečnosti	193
3.3.	Projekt objektové bezpečnosti	195
3.4.	Projekt technické bezpečnosti	198
3.5.	Projekt bezpečnosti informačního systému a kryptografie	198
4.	Ukončení projektu	202
4.1.	Okamžik ukončení projektu	202
4.2.	Implementace projektu	202
4.3.	Ochrana utajovaných skutečností po vydání potvrzení	204

4.	PROSTŘEDKY OCHRANY UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	204
1.	Prostředky ochrany utajovaných skutečností a jejich charakter ...	204
1.1.	Význam a formy prevence	206
1.2.	Charakter prostředků ochrany	207
1.2.1.	administrativně-organizační (režimová) opatření ...	207
1.2.2.	fyzická ostraha	225
1.2.3.	technická opatření	226
1.2.4.	speciální technické a režimové prostředky ochrany informací	229
1.3.	Výběr a použití prostředků ochrany	235
2.	Prostředky ochrany utajovaných skutečností v jednotlivých oblastech bezpečnosti	236
2.1.	Personální bezpečnost	236
2.2.	Administrativní bezpečnost	237
2.3.	Objektová a technická bezpečnost	239
2.4.	Bezpečnost informačních systémů	243
2.5.	Kryptografická bezpečnost	244
2.6.	Certifikace	245
3.	Kontrola jako specifický prostředek ochrany	249
5.	DŮSLEDKY PORUŠENÍ POVINNOSTÍ PŘI STYKU S UTAJOVANÝMI SKUTEČNOSTMI A PORUŠENÍ OCHRANY UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ ...	252
1.	Důsledky podle zákona č. 148/1998 Sb.	252
2.	Důsledky podle zákoníku práce	254
3.	Důsledky podle trestního zákona	254
 IV.ČÁST		
PŘÍLOHY		259
1.	Úplné znění zák. č. 148/1998 Sb., vč. novely č. 363/2000 Sb. ...	261
2.	Vyhláška NBÚ č.244/1998 Sb.	300
3.	Vyhláška č. 339/1999 Sb.	314
4.	Vyhláška č. 56/1999 Sb.	321
5.	Standardy NBÚ	335
6.	Slovník výrazů a odborných termínů ze zákona a vyhlášek – tabulka	364

7.	Přehled platných právních předpisů z oblasti utajovaných skutečností - tabulka	371
8.	Povinnosti subjektů podle zákona a prováděcích předpisů v oblasti ochrany utajovaných skutečností - tabulka	374
9.	Použitá literatura	380
10.	Odkazy na Internet	381